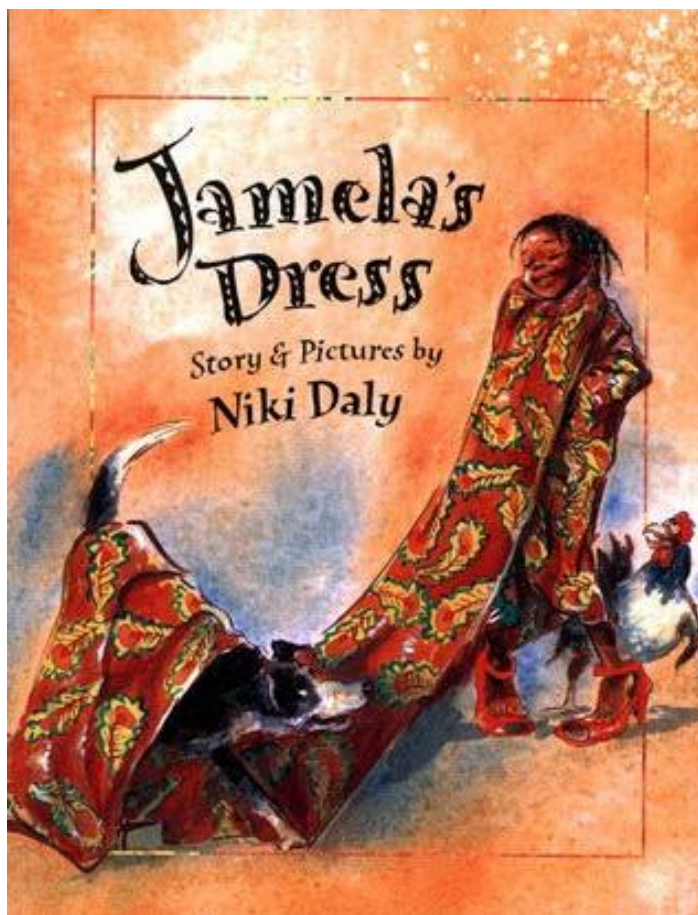

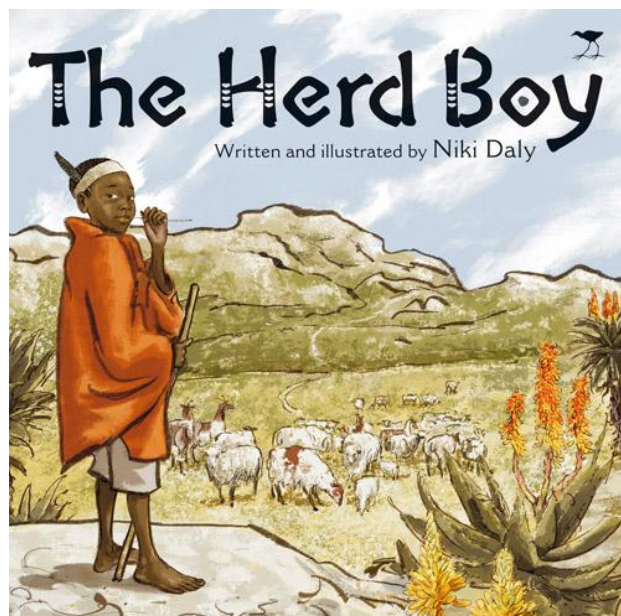
NAKUKNI POZA OBRÁZOK A STRETNI SA S MALÝM AFRIČANOM A AFRIČANKOU

Dieťa si obrázok cení viac než tisíce slov; pre neho je hoden milión slov.

Sú to obrázky, ktoré deťom otvárajú oči, a podnecujú v nich tvorivé myšlienky, fantazijné nápady a dobrodružnú povahu. Ilustrátor je veľmi dôležitý, lebo sú to práve ním nakreslené obrázky, čo v prvej chvíli zaujmú pozornosť mladých ľudí, aby chytili knihu do ruky a skúsili čítať. Práve cez tento proces si dieťa vytvára záľubu v knihách a návyk čítať. Dieťa nemusí rozumieť ani jednému slovu, no je to obrázok, ktorý mu je povedomý, alebo, ktorý si vie predstaviť a stotožniť sa s ním: obrázok podnieti záujem skúmať, o čom asi príbeh môže byť.

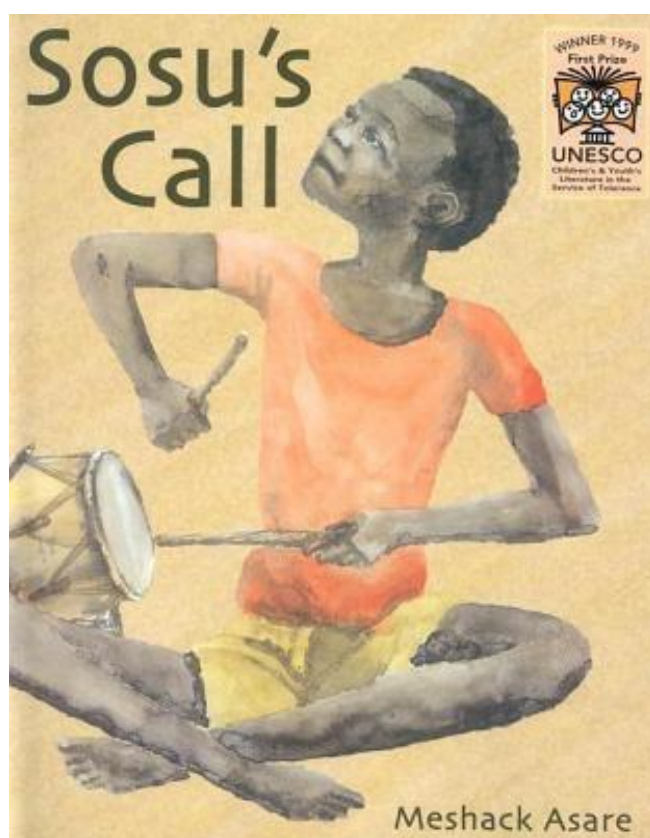

Obrázky nás povzbudzujú k rozhovorom a preklenujú priepasť medzi mladými ľuďmi a starými. Takto pomáhajú prepájať to, čo vidíme, s tým, ako uvažujeme. Deje sa to cez prepájanie slov s konceptmi, napr. v príbehoch o Jamele, ktoré napísal Niki Daly. V knihe *Jamela's Dress* (Jameline šaty) je vykreslená hlboká úcta medzi mamou a dcérou, a to aj v prípade, keď dcéra vie, že sa nesprávala dobre. Jamela nedokáže odolať a obtočí si okolo seba látku, ktorú si jej mama kúpila na svadbu. A predtým, než to zistí, si hrdo tancuje chassé po ulici! Na ilustráciách sa odzrkadľuje pozoruhodný Dalyho dar, a to je rešpektovanie detí a rešpektovanie dieťaťa v každom z nás. Bez ohľadu na druh ilustrácie, ktorá je vybratá na základe konkrétneho obsahu, poslanstvo úcty voči obidvom rodom by malo byť zľahka zahrnuté do textov. Je dôležité vyhnúť sa ilustráciám, ktoré majú sklon niesť hanlivé posolstvá.

V knihe *The Herd Boy* (Pastiersky chlapec), ktorú tiež napísal a ilustroval Niki Daly, je pastiersky chlapec, ktorý sníva o tom, že sa stane prezidentom vo svojej krajine. Niki sa pýta: „Čo by v živote pastierskeho chlapca pomohlo chlapcovi pripraviť sa na to, aby sa stal pastierom svojho národa? A predsa, Nelson Mandela sa stal svetovým vodcom. Kto by predpovedal, že z nejakého pastierskeho chlapca z dediny Qunu v Transkei sa jedného dňa stane svetový vodca? Príbeh je o chlapcovi, ktorá sa nebojí snívať odvážne. A znova, obrázky pôsobia dokonca intenzívnejšie ako text. Príťažlivosť knihy spočíva v jej obrázkoch. Je to príbeh, ktorý čitateľa posilní.

Pre dieťa je obrázok zaujímavejší ako text. Je to práve obrázok, ktorý upúta pozornosť dieťaťa sa na knihu čo i len pozrieť. Pred dvomi rokmi som tu v Bratislave hovorila v mojej prezentácii o

knihách *Sosu's Call* (Statočný záchranca) a *Lucky One* (Šťastný). Prvá kniha je fikcia, ale tá druhá opisuje pravdivý príbeh. Massawoud videl v knihe Statočný záchranca seba, a tak bol touto knihou uchvátený. Hlavnou postavou je zmrzačený chlapec a Massawoud je ním tiež.

Preto sa táto kniha stala pre neho v knižnici jeho najobľúbenejšou. Dieťa zaujmú obrázky, a to je dôvod, prečo sa dieťa na knihu vôbec pozrie. Massawouda inšpiruje zmrzačený chlapec z knihy, v ktorej vymyslená postava dokáže zachrániť dedinu pred záplavami. Massawoud tiež dúfa, že bude svojim ľuďom užitočný: má ambíciu stať sa bankárom, a napodiv, nejaký dobrodinec sa ponúkne a zaplatí mu šesť operácii, ktoré mu napravia nohy.

Po operáciách kráča s barlami, no už sa viac nepláží po štyroch. Študuje na strednej škole. A dúfa, že sa stane bankárom.

V roku 2004 som na Knižnom veľtrhu v Guadalajare zbadala uprostred detských kníh jednu knihu, ktorá má ohromila. Bola napísaná po portugalsky, takže som nerozumela textu, ale keď som si pozerala obrázky, pochopila som celý príbeh! Zachytávala africký ľudový príbeh, ktorý sa preniesol k Američanom a obsiahol rôzne zápletky a zvraty! Kúpila som si licenciu a dala to preložiť do angličtiny. Príbehu sa tešia deti v Ghane. Obrázky samé o sebe rozprávajú príbehy a sú pôsobivejšie ako text.

Všetci vidíme význam projektu IBBY s názvom SILENT BOOKS (tzv. tiché knihy). Iniciátorom bolo IBBY Taliansko. Projekt sa zameria na zbierku obrázkových kníh bez akéhokoľvek textu, pričom sa držalo nádeje, že inherentný naratívny vplyv obrázkov môže preklenúť bariéry medzi kultúrami a jazykmi. Každý sa mohol tešiť z rovnakého príbehu bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú alebo akým jazykom hovoria. Tieto tiché knihy dávajú deťom imigrantov pocit útechy a bezpečia, a tiež únik pred ťažkosťami života aspoň na okamih.

Môžu popustiť fantáziu a spraviť si z obrázkov svoje sny. A to je ten nádherný prínos obrázkových kníh. Dieťa je zajaté v spleti obrázkov.